

Wirtualny Sztetl już działa!

16 czerwca 2009 r. ruszył Wirtualny Sztetl - portal żydowskiej historii lokalnej. Powstało medium, w którym żydowska historia lokalna uzupełni opowieść wystawy głównej Muzeum Historii Żydów Polskich.

Za trzy lata zostanie otwarte Muzeum, które skupi się na wielkiej narracji historycznej: wydarzeniach i procesach społecznych, które wyznaczały historyczne losy Polskich Żydów. A przecież codzienne życie toczyło się poza wielkimi ośrodkami, w miasteczkach (jid. *sztetlach*). Bez pokazania historii lokalnej i nawet najmniejszych miejsc obecności kultury żydowskiej dzieje polskich Żydów byłyby niepełne. Dlatego w dostępnej całemu światu przestrzeni wirtualnej stworzyliśmy niezbędne uzupełnienie głównej narracji Muzeum – portal Wirtualny Sztetl.

Portal powstał również z poczucia powinności względem ludzi, którzy z entuzjazmem odkrywają i badają zabytki żydowskiej kultury. W Polsce i poza jej obecnymi granicami. Wirtualny Sztetl jest najlepszym miejscem do zaprezentowania wysiłków i osiągnięć badaczy lokalnych dziejów. Oferuje przestrzeń wymiany myśli i doświadczeń. Ważne jest, by Polska i świat stały się świadome inicjatyw służących zachowaniu i pielęgnowaniu żydowskiego dziedzictwa.

Na portalu można znaleźć informacje o historii, ale i o życiu obecnym. O tym jak polskie miasta i miasteczka wyglądały przed Zagładą. O osobach i organizacjach podejmujących społeczne i artystyczne inicjatywy przywracające pamięć o żydowskich sąsiadach. Wersja angielska umożliwia korzystanie z Wirtualnego Sztetla użytkownikom na całym świecie.

Jak działa Wirtualny Sztetl? Wystarczy kliknąć na dowolną miejscowość na mapie, by przenieść się na podstrony opisujące jej historię i teraźniejszość. Na mapach zaznaczone są zabytki, miejsca pamięci, synagogi, domy modlitwy i cmentarze. Podstrony zawierają zdjęcia, filmy, artykuły i wspomnienia.

Dla jednych www.sztetl.org.pl ma wartość sentymentalną, dla innych jest źródłem informacji praktycznych. Uczniom, studentom, a nawet naukowcom portal służy jako rzetelne i łatwo dostępne źródło wiedzy, turystom jako rodzaj mobilnego przewodnika. Mapy oraz przydatne informacje o bazie noclegowej, miejscach związanych z kulturą żydowską czy propozycje wycieczek znajdzie tu zarówno ktoś, kto zdecyduje się po latach przyjechać do kraju przodków, jak i ktoś, kto planuje ciekawy weekend lub wakacje.

Swoim zasięgiem terytorialnym portal obejmuje współczesną i przedwojenną Polskę. W momencie uruchomienia na portalu było opisanych 800 miejscowości, teraz jest ich już 1370. Ilość informacji codziennie się powiększa, a zasób jest właściwie nieograniczony. Liczba

informacji, map, filmów czy zdjęć miejsc, w którym toczyła się historia Żydów polskich zależy teraz tylko od zaangażowania i kreatywności internautów.

Wirtualny Sztetl to nie miejsce, ale społeczność, która go tworzy. Portal Wirtualny Sztetl wykorzystuje narzędzia Web 2.0, tak określa się etap w rozwoju internetu, w którym coraz więcej treści publikowanych w sieci pochodzi od jej użytkowników.

Wirtualny Sztetl powstał nie tylko jako pełne i rzetelne źródło wiedzy, ale też jako portal umożliwiający kształtowanie społeczności, która poznaje i współtworzy historię, dzieli się tekstami, zdjęciami, nagraniami, dyskutuje i podejmuje wspólne inicjatywy.

Muzeum dostrzega i jest uczestnikiem zmiany w masowej komunikacji, gdzie coraz więcej do powiedzenia mają odbiorcy mediów. Nowoczesne środki masowego przekazu wchodzą w coraz bardziej zaawansowany dialog z dotychczas biernymi odbiorcami. Gazety udostępniają czytelnikom szpalty, telewizje widzom czas antenowy, muzea otwierają wystawy współtworzone dzięki energii zbiorowej i przy wykorzystaniu pomysłów odbiorców. Wszystko zaczęło się kilka lat temu.

Web 2.0 to określenie serwisów internetowych, które zmieniają główną zasadę kontaktów między jego właścicielami i odbiorcami, oddając tworzenie większości treści w ręce użytkowników. Od kilku lat coraz więcej rozwiązań Web 2.0 doprowadziło do zmiany w kontaktach internautów z internetem. Blogi to bardzo poczytne, tematyczne media, których autorzy stają się popularnymi publicystami. Internauci z całego świata stworzyli wspólnie najczęściej używaną i cytowaną encyklopedię – Wikipedię. Youtube, prezentujący filmiki zamieszczone przez użytkowników, staje się popularniejszy od tradycyjnej telewizji, a miliony użytkowników portali społecznościowych poznają on-line przyjaciół, dowiadują się o wydarzeniach kulturalnych i towarzyskich oraz podejmują działania, których realizacja jeszcze niedawno była niemożliwa.

Współpraca muzeów z internautami przy pomocy rozwiązań Web 2.0 to najbardziej aktualny wątek w dyskusjach o muzealnictwie. Wykorzystanie technologii internetowych do nawiązania dialogu z odbiorcami jest tematem artykułów i konferencji. Zakres działań możliwych do podjęcia jest ogromny. Muzeum Historii Żydów Polskich stworzyło portal internetowy, który wszystkim użytkownikom umożliwia nie tylko wymianę wiedzy i informacji, ale i daje szansę zapoznania, nawiązania współpracy i podejmowania wspólnych inicjatyw.

Pod koniec 2006 roku tygodnik „Time”, przyznając tytuł człowieka roku, umieścił na okładce lusterko odbijające twarz czytelnika i podpis „You.” Redakcja uhonorowała w ten sposób współtwórców Internetu - jego użytkowników. Muzeum Historii Żydów Polskich, które powstaje jako nowoczesne i interaktywne centrum kultury i edukacji, stworzyło również nowoczesne, interaktywne narzędzie – społecznościowy portal Wirtualny Sztetl. Współczesne muzeum to nie gablota z eksponatami. Współczesne muzeum to miejsce spotkań i intelektualnej przygody. Taką przygodą jest również Wirtualny Sztetl, którego współtwórcą możesz być również Ty.

Paweł Brylski